

Portre/In Memoriam (Anısına yazılar)

Doğal Zeka Yapımı Çizgilerin Ustası Barış Baklan

Barış Baklan, The Master of Lines Made by Natural Intelligence

Oğuz Dicle ^{ID}

Prof. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi Radyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Öz

Barış Baklan, nörolog olmasının yanı sıra saygın bir karikatüristtir. Tıp alanındaki bilgisini keskin bir mizah anlayışıyla birleştirerek özgün bir sanat dili oluşturmuştur. İroni, alay ve kara mizah gibi öğeleri kullanarak sade, yuvarlak hatlı ve minimalist çizimler üretir; bu çizimler izleyiciyi hem düşündürür hem de güldürür. Genellikle metin içermeyen eserlerinde Baklan, metaforlar ve görsel imgeler aracılığıyla siyaset, adalet, savaş ve bilim gibi evrensel konular üzerine eleştirel bir bakış sunar. Sanatçı, “Gaga” adlı dijital dergiyi yayımlamış olup üretkenliğini sürdürmekte; çalışmalarına Yenigün gazetesinde ve Alakarga dijital dergisinde yer vermeye devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Barış Baklan, karikatür, mizah

Abstract

Barış Baklan, a neurologist and respected cartoonist, combines his medical expertise with a sharp sense of humor. He uses irony, sarcasm, and black humor to create simple, rounded, and minimalist drawings that make people think and laugh. His work, which often lacks text, uses metaphors and imagery to comment on universal issues like politics, justice, war, and science. Baklan has published a digital magazine called “Gaga” and continues to be a productive artist, with his work appearing in the newspaper Yenigün and the digital magazine Alakarga.

Keywords: Barış Baklan, cartoon, humor

Karikatüristler arasında çok farklı mesleklere sahip çizerler bulunur. Bu meslek dallarından birisi de tıp. Çok sayıda hekim çizerin bu alanda kalem oynattığını görürüz. Bu yazımıza konu olan çizer Barış Baklan da bir hekim. Alanı olan nörolojide epilepsi ve uyku bozukluklarında bir duayen akademisyen. Kendisini tanıdığım 70’li yıllardan bu yana da durmadan çizdi ve kendine özgü üslubuyla karikatür dünyasında saygın bir yer edindi.

Geliş Tarihi / Received: 12.09.2025 **Kabul Tarihi / Accepted:** 23.10.2025 **Yayın Tarihi / Published:** 18.11.2025

Sorumlu Yazar / Correspondence: Oğuz Dicle, **Eposta:** odicle59@gmail.com

Sorumlu Editör / Handling Editor: Nuray Özgülner

Atıf için / Suggested Citation: Dicle, O. (2025). Doğal Zeka Yapımı Çizgilerin Ustası Barış Baklan. *Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni (SoSa)*, SONBAHAR(16), 110-115.

Barış Baklan'ı karikatürü doğrudan gözleme dayanır. O çevresini bir mizah avcısı olarak sürekli gözler. Kişisel sohbetleri de sürekli ürettiği mizahi öğelerle zenginleştirir. Mizahi gözlem, herkesin gördüğünü kimsenin görmediği bir açıdan görmeyi gerektirir. Bu yaratıcı bir bakışla mümkündür ve Barış Baklan'da bolca görülen bir özelliktir.

Barış Baklan'ın babalar gününe özgü bir karikatüründe salıncak metaforu kullanılmış. Babasına güvenle sarılmış çocuğun ve babanın çifte mutluluğu yüzlerde boş bir gülümseme yaratıyor.

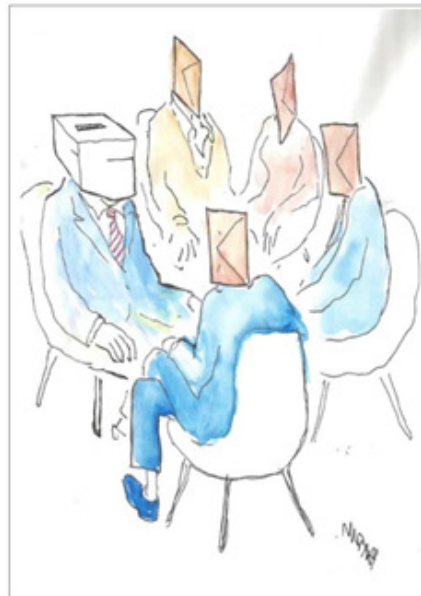
Baklan'ın mizahi anlayışı ağırlıklı olarak ironi biçimindedir. Zaman zaman sarkastik unsurlar taşır ve kara mizahtan da beslenir. Ancak hiç vazgeçmediği özelliği güldürerek düşündürmektir. Çizgi her zaman düşünme eylemine hizmet etmelidir. Bunu, sürekli alıntıladığı, Anton Çehov'un "hayat seni güldürmüyor ise espriyi anlamamışsın" sözüyle hatırlatır.

Barış Baklan anlatımını genellikle salt çizgiye dayandırır. Bu nedenle bolca metafor kullanır ve imgelerden yararlanır. Yerinde yazı kullanmaktan da çekinmez. Gaga adını verdiği dergisinde oluşturduğu tiplerini yazıyla konuşturmayı tercih etmiştir. Buradaki örneklerle çağdaş Hacivat-karagöz diyalogları da diyebiliriz.

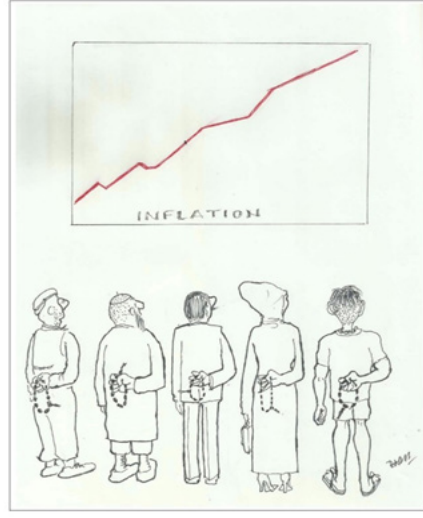
Emeklilerin giderek yoksullaşması ile bayramda el öpme geleneğinin geldiği duruma gönderme yapan bir karikatür Baklan'ın zengin hayal dünyasına ait güzel bir örnek.

Düz, yalın ve yuvarlak hatlı çizgiler tercihidir. Bir başka anlatımla 70-80'li yılların çizgi anlayışına sadıktır. İzleyicisine tamamlama hakkı veren kısa yollar, eksik bırakılan hatlar, çerçevede sonlanan çizimlerden yanadır. Desen, gölge tarama gibi unsurlar pek azdır. Zaman zaman, resim tutkusundan gelen sulu boya ile renklendirmeleri sever.

Suluboya ile renklendirilmiş bir Barış Baklan karikatürü

Güncel politika ve siyaset Barış Baklan'ın radarındadır. Politik duyarlılığını bu şekilde dışa vurur. Bu durum onu nadiren yerele hapsetse de yakaladığı espriler genellikle evrensel anlaşılabilirlik ve kalıcılığa sahiptir. Demokrasi, adalet ve siyasetin iki yüzlülüğü en sık işlediği politik konulardır. Politik karikatüre ilgisi onun sürekli çizmesine de yardımcı olmuş ve üretkenliğini artırmıştır.

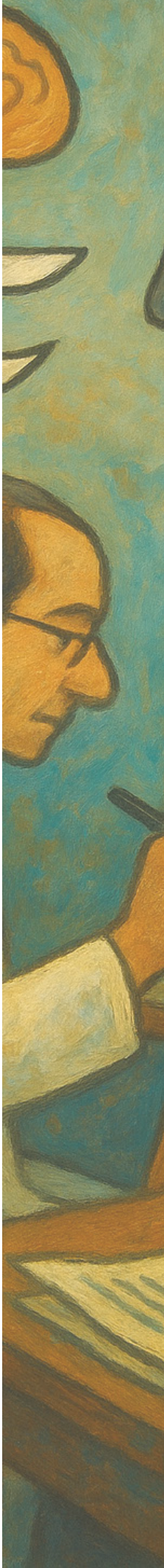

*Artan enflasyon ve hayat pahalılığı seyreden yeni nesil iktidar yanlıları
Baklan'ın çizgilerine böyle yansımış*

Baklan, adıyla uyumlu bir barış sevdalısıdır. Savaş çığırtkanlarını, silah tüccarlarını, fırsatçıları, işgalcileri ve ölüm tacirlerini her fırsatta hedefine yerleştirir. Ortadoğu'da güncel olarak yaşanan savaşa dair çok sayıda çiziminde bu duyarlılığı yakından görebilirsiniz.

*Filistinli çocukların dramına yönelik bir karikatürde Baklan çocuğun yaşadığı
yangını, bir hekimin muayenesi sırasında ucu yanan stetoskopla dile getiriyor.*

Uzmanlık alanı gereği sağlık, bilim ve akademi de Barış Baklan'ın en çok işlediği konular arasında yer alır. Karikatürün doğal eleştiri gücünü kişisel gözlemleriyle harmanlayarak üniversite sorunları üzerinde çok güzel örnekler üretmiştir.

Hekimin aşırı iş yükünün işlendiği bir karikatür. Bir stetoskopa tutunan kalabalığın iki bölüm yaptığı hekimin hali güldürürken düşündürüyor

Bilim karşıtlığı yobazın vazgeçilmezidir. Bu karikatüründe Baklan, bir bilim insanının üzerinde yükseldiği kitapları yakarak ölüme sürüklediği ve bundan sadistçe zevk alan bir yobazı çizmiş. Elbette kara bir mizah örneği.

Bilim ve akla saygılı bir çizir olarak bilim karşıtlığına hoşgörüsü yoktur. Bir aydın olarak da bu sorumluluğunu cesaretle sürdürür. Cehaletin karanlığı ve kötülüğü karikatürlerinin başlıca eleştirel konularındandır.

Ayakkabı boyacısı çocuğun parlattığı ayakkabı ile saçını taraması. Hem hüçün hem neşe barındırıyor. Nefis bir ironi örneği.

Hekimliğinin de katkısıyla gözlemlerinin en iyi örneklerine kadın erkek ilişkilerinde rastlarız. Daima çocuklardan ve kadınlardan yana olduğunu söyleyebiliriz.

Barış Baklan karikatür etkinliklerini çok yönlü sürdürüyor. Yukarıda bahsi geçen Gaga dergisi yayınlarına devam ederken, bu isimle çıkardığı bir albümü bulunuyor. Baklan, bir yandan İzmir Basınının önemli organı Yenigün Gazetesinde çizerken diğer yanda Dokuz Eylül Üniversitesi akademisyenleri tarafından günlük olarak ve sayısal ortamda yayınlanan Alakarga adlı dergide de düzenli karikatürler yayımlıyor.

Baklan ile 80'li yılların başında yer aldığımız karikatür etkinliklerinden biri Kuşadası Festivali olmuştu. Çizerler olarak katıldığımız halk koşusunda göğsümüze astığımız bez karikatürü Barış çizmişti. Karikatür mizahın simgesi olan koşan bir kaktüsten oluşuyordu. Barış Baklan'ın bu koşusu uzun yıllardır durmadan sürüyor. Onun çizgileriyle düşünen ve gülen insanların sayısı giderek çoğalıyor. Aklına kalemine sağlık usta.

1980 yılı 10 Eylül'ünde Kuşadası Festivalinde halk koşusuna hazırlanan çizerler toplu halde. Orta sırada Barış Baklan (soldan ikinci) ve ben (soldan üçüncü) göğsümüzde onun beşe çizdiği koşan kaktüslerle...

